

پیشنیازه یاسای لیبوردنی گشتی له ههریمی کوردستان - عیراق

ماددهی (۱)

یه کهم: لیبوردنی گشتی، هه موو هوگمدران له به ندی و سپیردران له فه زمانگه گانی چاکسازی کوومه لایه تی له ههریم (النزلا و المودعون) دهگریته وه.

دووهم: نهو تۆمه تبارانهی (المتهمون) له گاتی چوونه بواری جیبه جیکردنی نه م یاسایه، کیشه گانیان له ژیر لیکوئینه وه یان دادگاییکردندان دوای نه وهی هوگمی تاوانبارکردنیان پلهی بنبر وهردهگریته، هوگمه گانی نه م یاسایه دهیانگریته وه.

ماددهی (۲)

یه کهم: سزای هوگمدران به له سیداره دان، له سه ره نهو کیشانهی که ناشته وایی تیدا نه انجام دراوه یا خود نه انجام دهگریته، بو سزای زیندانیکردنی گاتی (۱۵) سال کهم دهگریته وه، و ماوهی گرتن و هوگمی پی شوپان بو هه ژمار دهگریته، بهو مهر جهی ناشته وایه که له بهردهم نهو لیژنه یه راستینرابیت که به پیی هوگمه گانی نه م یاسایه پیکده هیگریته.

دووهم:

۱- سزای هوگمدران به له سیداره دان، له سه ره نهو کیشانهی که ناشته وایی تیدا نه انجام نه دراوه، بو سزای زیندانیکردنی هه تا هه تایی (۲۰) سال کهم دهگریته وه، و ماوهی گرتن و هوگمی پی شوپان بو هه ژمار دهگریته.

۲- سزای هوگم دراو به له سیداره دان، له نهجامی کوشتنی زیاتر له یه ک کهس، نهوانه ی زیاتر له یه ک هوگمی له سیداره دانیان به سه دا سه پینراو، بو (۲۵) سال کهم دهگریته وه.

سییه م: نهو هوگم دراوانه ی به پیی هوگمه گانی نه م یاسایه، سزاکه یان له سیداره وه بو زیندانی گۆراوه، له هیج باریکدا له نازادکردنی به مهرج سوودمه ند نابن.

چواره م: نهو کهسانه ی که سزای له سیداره دانیان بو دهرچووه و تا ئیستا له زیندانی چاکسازیدان، به ته واو کردنی (۲۵) سال سزای له سیداره دانه گه یان له سه ره نامینیت.

ماددهى (۲)

یەكەم: لیبوردنی گشتی ھەموو ھوكمدرآوان، لە بەندكرآوان و سپێردراوان لە ھەرمانگەكانی چاكسازى كۆمەڵایەتى لە ھەریەم، سەبارەت بە ھوكمانەى كە لە لایەن دادگاكانى ھەریەم دەر ھەقیان دەر چووو دەگریتەو، لەو دۆسیانەى ئاشتەوایی تیدا كراوہ یان دەگریت، و دەست بە جی ئازاد دەگرین، جگە لەو تاوانانەى كە لە ھوكمەكانى ئەم یاسایە بە دەر دەگرین.

دووھم: سەبارەت بەو دۆسیانەى ئاشتەوایی تیدا نەكراوہ، ماوہى سزای ھوكمدرآوان، بۆ بەندى بەرپێژەى (۳۰٪) و بۆ سپێردراوان لە ھەرمانگەكانى چاكسازى كۆمەڵایەتى بەرپێژەى (۴۰٪) لەكۆى ئەو ماوہیەى كە لە سزا بنەرەتییە كەدا ھاتوو، و لە لایەن دادگاكانى ھەریەمەو دەر ھەقیان دەر چووو كەمدەگریتەو، و ئەو ماوہ یەى كە كەمكراوہ تەوہ وەك ماوہى بە سەربردوو لە ھەرمانگەكانى چاكسازى كۆمەڵایەتى بۆ مەبەستى ئازادكردى مەر جدار ھەژمار دەگریت، بەرە چاوكردنى ھوكمى (ماددهى ۲ / سییەم) ی ئەم یاسایە.

سییەم: ئەو تاوان بارە ھەڵتوو نەى ھوكمى پاشم لەیان لەدادگاكانى ھەریەم بۆ دەر چووو و ئەو تۆمەتبارانەى ھەڵتوون، ئەگەر لە ماوہى (۴) چوارمانگ لە چوونە بواری جیبەجیكردى ئەم یاسایە خۆیان بەدەستەو بەدەن، ئەو دواى ئەوہى رپێژەى ۲۵٪ كۆى ھوكمە كەیان تەواو دەكەن، و ئەگەر دەستگیر بكرین لەو ماوہیەدا، ئەو دواى ئەوہى ۵۰٪ى ھوكمەكانیان تەواو دەكەن لە ھوكمەكانى ئەم یاسایە سوودمەند دەبن، جگە لە ئەنجا مەدرانى ئەوتاووانا نەى كە بەپێى ھوكمەكانى ئەم یاسایە بەدەر دەگرین.

ماددهى (۴)

یەكەم: ھەر بەندى و سپێردراویك كە سوودى لە ھوكمەكانى یاسا یان بریارىكى لیبوردن یان ھەردووکیان وەرگرتوو، لە ھوكمەكانى ئەم یاسایە سوودمەند نابیت.

دووهم: به دهر له حوكمى برځه (په گه م) ى ئه م مادده په :-

۱- ههر به ندى و سپېردراوېك كه سوودى له حوكمه گانې يا سا يان بر ياريكې لېبوردن يان ههر دووكيان ودرگرتووه و ناشته واپي كردووه، له حوكمه گانې ئه م ياسايه سوومه ند ده بېت سه باره ت به تاو نېكې تر كه به ئه نقه ست نه نجامې نه دابېت.

۲- ههر به ندى و سپېردراوېك كه سوودى له حوكمه گانې يا سا يان بر ياريكې لېبوردن يان ههر دووكيان ودرگرتووه و ناشته واپي كردووه، به رېژه ى جياوازي نيوان سوودى ئه م ياسايه و ياسا يان برپاره گه ى په گه م، له حوكمه گانې ئه م ياسايه سوومه ند ده بېت.

مادده ى (۵)

ئهو به ندى و سپېردراوانه ى كه ماوه ى حوكمه گه يان ته واو كردووه و به هوى ئه وه ى تو انا ى گه پراننده وه ى ئه و بره پاره يان نيه كه له ئه ستو ياندا يه و له زينداندا ماونه ته وه، له حوكمه گانې ئه م ياسايه سوومه ند دهن به م مه رجانه ى خواره وه :-

په گه م: پېشكه شكر دنى بارمته په ك له سه ر مولكېك يان چهن د مولكېك كه به هاكه ى لانيكه م ئه وه نده ى بره پاره گه بېت.

دووهم: گېرانه وه ى ئه و بره پاره يه به قيس ت به پېي حوكمه گانې يا سا ى جې به جې كرنى به ركار له هه رېم.

مادده ى (۶)

لېبوردن ى گشتى ئه و تاوانانه ى خواره وه ناگرېته وه :-

په گه م: تاوانا نه گانې هاتوو له يا سا ى پارا ستنى بيان يان و ئه وا نه ى له گه ل رېكخراوه گانې نه ته وه په گگرتووه گان و رېكخراوه گانې مرؤ يى كار ده گهن له هه رېمى كوردستان ژماره (۶) ى سالى ۱۹۹۲ و يا سا ى سزادانى حيازه و دروست كردن و به كارهيان ى ته قه مهن ى ژماره (۸) ى سالى ۱۹۹۲ و يا سا ى به رهن گار بوونه وه ى تيرؤر ژماره (۲) ى سالى ۲۰۰۶ ى هه مواركراودا.

دووهم: ئه و تاوانانه ى دژ به ئاسايشى ناوخؤ و دهره وه ى عېراق يان هه رېم نه نجام دراون.

سییه م: بازرگانی کردن به درمان و خوراکی به سه رچوو و مادده هوشبهره کان.

چوارده م: بهرتیل و ئیختیلاس و تاوانه کانی گنده لی هاتوو له برگی (حهو ته م) ی مادده ی (یه که م) و مادده ی (چوارده م) و مادده ی (پازده م) له یا سای ده سته ی ده ستپاکی ژ ماره (۳) ی سالی ۲۰۱۱ ی هه موارکراو.

پینجه م: ساخته کردنی دراو و کاغزی پاره و بانکهنوت (السندات المالیه).

شه شه م: گوشتنی ئافرهت به بیانوی نامووس.

مادده ی (۷)

هه رکه سیك له حوکه کانی ئەم یاسایه سوودمه ندبوو بیټ، له ماوه ی (۵) سال له رۆژی چوونه بواری جی به جی کردنی ئەم یا سایه تاوانیکی به ئەنقه ست ئەنجام بدات، ئەو حوکه مه ی به سه ردا ده سه پینریته وه که به هوی یاسای لیبورده وهری نه گرتوو.

مادده ی (۸)

یه که م: حوکه کانی ئەم یاسایه به سه ر حوکه دراو و تۆمه تباران به تاوانه سه ربازییه کان به پیی یاسای سزادانی هیزه کانی ئاسایشی ناوخۆ ژ ماره (۱۴) ی سالی ۲۰۰۸ و یاسای سزادانی سه ربازی ژ ماره (۱۹) ی سالی ۲۰۰۷ به رکار له هه ری می کوردستان، جی به جی ده گریټ، جگه له و تاوانانه ی که له حوکه کانی ئەم یاسایه به ده رده گریټ، به ره چاو کردنی ته واوی حوکه کانی ئەم یاسایه.

دوووم: ئەنجا مدهرانی تاوا نه کانی هه لائن و ئاماده نه بوونی ئەف سه ران و کارمه ندانی هیزه کانی پیشمه رگه و ئاسایشی ناوخۆ، ئەگه ره له ماوه ی (۴) مانگ خۆیان راده ست نه کرد و ده ستگیر نه کران، ئەوا ئەم لیبورده نه ده یانگریټه وه و به پیی حوکه ی مادده کانی (۴۱ و ۴۴) ی یاسای سزادانی هیزه کانی ئاسایشی ناوخۆ ده رده کریټ (طرد)، و ئەم لیبورده نه ریگر نیه له به رده م لی سه ندنه وه ی هه ر شایسته ییه کی دارایی له ئەستۆیاندا بیټ و گرتنه به ری ریکاری یاسایی په یوه ست به هه ر تاوانیکی تر.

سییه م: له هه ر دادگایه کی هیزه کانی ئاسایشی ناوخۆ و دادگای سه ربازی لیژنه یه ک له دوو دادوهر و داواکاریکی گشتی، به مه به ستی جی به جی کردنی حوکه کانی ئەم یاسایه، پیکده هیټریت.